

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Historik Martin Pekár: Slovenská spoločnosť má dodnes tendenciu vnímať SNP cez prizmu marxistickej historiografie

- Košice 23. augusta 2024

Slovenská verejnosť si pripomína okrúhle **80. výročie** jednej z najvýznamnejších udalostí našich novodobých dejín – **Slovenského národného povstania**, ktoré vypuklo 29. augusta 1944. Aký význam malo SNP v kontexte bojov záverečnej fázy druhej svetovej vojny?

„*SNP bolo jedným zo série protinemeckých vystúpení, ktoré vznikli vo viacerých krajinách Európy v súvislosti s očakávaným príchodom frontu,*“ objasňuje profesor slovenských dejín a vedúci **Katedry histórie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** **prof. PaedDr. Martin Pekár, PhD.**, a dodáva, že hlavné línie, ktorými postupoval východný front, obchádzali Slovensko – z dôvodu prírodných podmienok – zo severu aj z juhu.

„*Povstanie malo z vojenského hľadiska význam najmä v tom, že viazalo časť vojenských síl nemeckej armády, približne 50-tisíc vojakov, a komplikovalo zásobovanie armády, takže presun materiálu na front prestal byť plynulý a bezpečný. Povstanie bolo vojensky pomerne rýchlo potlačené – začalo sa 29. augusta 1944 a Banská Bystrica padla 27. októbra 1944. Pri uvažovaní o význame Povstania však nie je správne obmedzovať sa len na jeho vojenskú stránku – dá sa povedať, že rovnaký, ba možno ešte väčší význam malo z politického hľadiska.*“

Verejnosť by mohla mať pocit, že za 80 rokov bolo už o Povstaní povedané všetko. Existuje v tejto súvislosti niečo, čo nie je o SNP známe, resp. čo by si zaslúžilo väčšiu pozornosť?

„*Slovenská spoločnosť má dodnes tendenciu vnímať SNP cez prizmu marxistickej historiografie,*“ zdôrazňuje historik Martin Pekár a pokračuje:

„*Stále sa málo akcentuje fakt, že hlavnou zložkou Povstania bola armáda vtedajšieho slovenského štátu, v ktorej prostredí plán odboja proti parafašistickému ľudáckemu režimu vznikala a ktorá v SNP dominovala aj početne, preto sa k tradícii SNP hlásia Ozbrojené sily SR. Nedostatočne sa akcentuje aj už spomínaný politický význam Povstania, ktorý spočíva v odkaze na pluralitu. SNP dokázalo v ťažkých, neraz existenčných podmienkach spojiť veľkú časť súdobej spoločnosti – bez ohľadu na vierovyznanie, národnosť či politickú príslušnosť. Povstalci a ľudia, ktorí im pomáhali, sa rozhodli – napriek riziku – vziať v záujme vyššieho cieľa osud krajiny do vlastných rúk a aspoň dočasne dokázali na povstaleckom území dokonca vybudovať funkčný model slovenskej štátnosti.*“

Vzhľadom na súčasnú rozbúrenú vnútropolitickú situáciu, aký je najdôležitejší odkaz SNP pre terajšiu domácu politickú scénu?

„Ak by som mal vybrať jednu myšlienku a aktualizovať ju na dnešné dni, bola by to **myšlienka oddanosti vlasti**, ktorá našla uskutočnenie nie v prázdnych rečiach a urážkach druhých, ale v ochote obetovať spolu s inými aj vlastný život za víziu krajiny, ktorá bude stáť na zásadách demokracie, humanizmu, morálky, vzájomného rešpektu a lepšej budúcnosti. Pravda, povstalci nešli do boja s vedomím všetkých týchto vznešených slov, avšak práve ich drobné činy a osobné obety napĺňali tieto slová konkrétnym, skutočným obsahom,“ uzatvára historik prof. PaedDr. Martin Pekár, PhD.

- **Viac informácií:**

prof. PaedDr. Martin Pekár, PhD.

vedúci Katedry histórie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach

<https://www.upjs.sk/FF/zamestnanec/martin.pekar/>

- **Spracoval a médiám sprostredkoval:**

PhDr. Marián Gladiš, PhD.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach